

SRK:

Eggen, E. Kvintem:

MYTER OM KRIG OG OVERFALL (5)

Flere lesere har sendt redaksjonen honnør til signaturen SRK, for det arbeide han hittil har nedlagt i serien MYTER OM KRIG OG OVERFALL. Det er derfor beklagelig at serien ble skjemet av en stygg feil i siste nummer, noe redaksjonen bærer ansvaret for.

Ved et uhell ble en del av et avsnitt, omhandlende KAPITULASJON AV 10. JUNI, feilplassert. Avsnittet var hentet fra bokverket NORGE I KRIG, bind 1, og skulle egentlig vært gitt i faksimile i DETTE nummer.

Lesere som samler på serieartikkelene, bes derfor rette opp feilen, ved å stryke mellomtitelen: KAPITULASJONEN AV 10. JUNI, og linjene under, frem til «CHURCHILL 11.4. 1940».

Da blir det mening i det hele.

Og her kommer siste del av SRK's gjennomsyn av NORGE I KRIG, bind 1.

Vi håper på en fortsettelse i august, etter at SRK har nyttet sommerferien til å studere bind 2.

GOD FERIE.

Red.

KAPITULASJONSAVTALEN AV 10. juni 1940.

Undertegnet i Trondheim.

Bokens utlegging om dette gjengis her i sin helhet, fordi den er meget avslørende og grunnlag for adskillige kommentarer. Som man vil se undrar Grimnes sine lesere følgende viktige opplysninger:

Avtalens § 9 fastslår: «For dens fortolkning er den tyske tekst avgjørende.»

Sjefen for den tyske overkommando i Norge, general von Falkenhorst, og oberstløytnant Buschenhagen, som undertegnet avtalen fra tysk side, har begge avgitt skriftlige erklæringer som fastslår at kapitulasjonen var total.

Det blev samme dato inngått en delkapitulasjon for den norske 6. divisjon ved Narvik.

For avklaring av andre merkverdigheter er det nødvendig å gjengi den første del av dokumentets tekst på tysk og så i norsk oversettelse.

Den lyder som følger på tysk: «Zwischen dem deutschen Oberkommando in Norwegen vertreten durch Herrn Oberst im Generalstabe, Buschenhagen, und dem norwegischen Oberkommando, vertreten durch Herrn Oberstløytnant im Generalstabe, R. Roscher Nielsen, ist heute nachstehendes

Abkommen

geschlossen worden:

In Anbetracht der tapferen Haltung der norwegischen 6. Division werden ihr für die Niederlegung der Waffen nachstehende ehrenvolle Bedingungen gewährt:

§ 1

Die gesamten norw. Streitkräfte legen die Waffen nieder, und werden sie während der Dauer des gegenwärtigen Krieges nicht wieder gegen das deutsche Reich oder dessen Verbündeten ergreifen.»

I norsk tekst har dette hittil vært oversatt som følger:

«Mellom den tyske overkommando i Norge representert ved herr oberst i Generalstaben Buschenhagen og den norske overkommando representert ved herr oberstløytnant i generalstaben R. Roscher Nielsen, er det idag sluttet følgende

Overenskomst:

I betraktning av den norske 6. divisjons tapre holdning innrømmes den følgende ærefulle betingelser for nedlegging av våpnene:

§ 1

Samtlige norske stridskrefter legger våpnene ned og vil så lenge den pågående krig varer ikke igjen gripe til våpen mot det tyske rike eller dets forbundne.»

Om man først betrakter det såkalte Präambel, innledningen med de ærefulle betingelser, så er det denne som har gitt våre «historikere» påskudd til å hevde at overenskomsten bare gjelder den norske 6. divisjon, og ikke samtlige norske stridskrefter.

Setningen står i åpenbar strid med teksten foran, overenskomsten er inngått mellom de to staters overkommandoer, og avtalens etterfølgende paragrafer. Den 6. divisjon kan ikke alene stå som garantist for oppfyllelse av disse bestemmelser. For en almindelig leser ringer det temmelig automatisk en klokke i øret som varsler at her er det noe som ikke stemmer. Anderledes stiller det seg vel for forskere på dette «historiske» område.

Ser man først til den betydelige mentalitetsforskjell mellom nordmenn og tyskere, vi tar hverken oss selv eller andre høytidelig, mens tyskerne i et hvert fall tar seg selv meget høytidelig, så er det klart at en avtale på dette nivå er ikledt et kanselliprogram som vi må lete i diplo-

matiet for å finne reminisenser av.

Et Präambel er en høytidlig innledning av et dokument på høyeste nivå, mellom regjeringer o.l.

Ut fra dette skulle følgende oversettelse nærme seg meningen med innledningen, men den er antagelig fremdeles mer preget av å være oversatt ord for ord enn etter ånden i setningen.

«I betraktning av den norske 6. divisjons tapre holdning, blir de nedenstående ærefulle betingelser for nedleggelse av våpnene meddelt den.» I bokverdenen ville man vel ha snakket om en dedikasjon.

Det er den ærefulle side av saken som tilkjennes den 6. divisjon.

Går vi så over til § 1 så er den norske oversettelse utvilsomt riktig, men de «historiske» sprogakrobater har valgt å slå seg på en privat utgave som helt konkret er feilaktig. De oversetter «Die gesamten norw. Streitkräfte . . .» med «De samlede norske stridskrefter . . .». Herved mener de å finne bekræftelse på at kapitulasjonen bare omfatter de stridskrefter som er samlet, som er nærværende, som fremdeles står i kamp. I en periode har man også forsøkt seg på fortolkninger som gikk på at det bare dreiet seg om landstridskreftene, og således ikke marine og flyvåpen.

Ruge var imidlertid sjef for det norske forsvar i sin helhet.

Det første krav man stiller til en avtale inndelt i paragrafer må vel være at den er entydig. Den norske tekst, om det overhode er brukbart norsk sprog, er minst rettydig, og således sikkert brukbar for historiske fortolkningskunstnere, men neppe som avtaletekst. «Historikere» bør bestemme seg for hvad de vil mene. Velger de å stå fast på «De samlede norske stridskrefter», i betydningen av de nærværende, forhåndenværende e.l. så må de også kunne oversette dette tilbake til tysk med «die gesamten».

Grimnes har, antagelig uforsvarende, kommet til å avsløre hvorledes den feilaktige oversettelse er oppstått.

«Gesamt» oversettes i entall med «den samlede» i flertall med «samtlige». I sin egen omtale av kapitulasjonsdokumentet skriver han:

«Ifølge det andre synet var kapitulasjonen total.

Det var den samlede norske krigsmakt som nedla våpnene, og Norge som stat var ikke

lenger krigførende.»

Fremstillingen er helt korekt, også når det gjelder det sproglige. Som det sees gir entallsformen «den samlede» uttrykk for det totale. Oversatt til tysk ville det hete: «Die gesamte norwegische Streitkraft legt die Waffen nieder . . .»

Går vi så litt videre i Grimnestekst så finner vi følgende:

«De som hevder at kapitulasjonen var total, har særlig festet seg ved at den tyske teksten til kapitulasjonsavtalen inneholder en setning om at «de samlede (gesamten) norske stridskrefter nedlegger våpnene.» De som mener at kapitulasjonen var lokal, peker på at dette bare refererer til 6. divisjon . . .» Den tyske tekst omtaler stridskrefter i flertall, «Die gesamten norw. Streitkräfte legen die Waffen nieder . . .», og dette må da selvfølgelig oversettes med den norske flertallsform og blir da:

«Samtlige norske stridskrefter nedlegger våpnene . . .», altså en like total nedleggelse som den Grimnes ovenfor har fremstillet i entall. Forøvrig gjør Grimnes seg her skyldig i en makeløs grov fremstillingsfeil når han kan få seg til å skrive at «De som hevder at kapitulasjonen var total – har – festet seg ved – en setning om at «de samlede (gesamten) norske stridskrefter . . .».

Det har man da faktisk aldri gjort. Det har konsekvent fra den side vært hevdet at «samtlige (die gesamten) . . .» osv.

Den sprogakrobattikk som bedrives av forskere ved det historiske fakultet får de sakens stå for selv. Så langt skal vi nøye oss med ovenstående karakteristikk av denne «forskning», men skulle denne bok komme i nytt opplag med den samme fremstilling, må det være fullt belegg for å snakke om bevisst forfalskning.

SLUTTORD:

Grimnes' fremstilling av de faktiske begivenheter stemmer forbløffende godt med innholdet i det tyske memorandum som blev overlevert Norge da angrepet startet, likeledes med det «OPROP! Til de norske soldater og det norske folk!» som tyskerne lot klistre opp på veggene på de steder de etterhvert erobret.

Men denne klare historiefremstilling forkludres hele veien av en målbevisst fundamenteringsvirksomhet for den sokkel han vil reise for sine nye «helter», nemlig regjeringen Nygårds vold. Systematisk fremhe-

ves hvad han anser som dens fortrinn, samtidig som «han undskylder den, taler vel om den og tar alt i beste mening», slik det anbefales i Luthers lille katekismus, når det gjelder dens feiltrin.

Historikere klager vanligvis over de plager de har med å finne frem til kildene. Den milde dom som rammet Regjeringen Nygårds vold blev felt av dens samtid og av dens likesinnede.

Det må dermed oppfattes som en selsom form for arkeologi når en historiker 45 år etterpå oppnevner seg selv til rehabilitator og strever med å stable sine vakleворne helter opp på sokkene. De blir vel ikke mindre fordi om de gråt ut på hverandres sengekanter eller hadde noen kvinneeventyr.

Men de rev ned landets forsvar, de undergravet forsvarsviljen i folket, deres falkspill med nøytraliteten styrte Norge inn i krigen, og isteden for å ta konsekvensen av sin politikk mobiliserte de landets ungdom til sitt forsvar. Denne ungdom skulle sette livet på spill i kamp mot verdens sterkeste militærmakt, uten våpen, uten forsyninger og uten trening. Det er nok ikke glemt. 45 år etter krigen finner man slike hilsener rundt i landets aviser: «En regjering utgått av Arbeiderpartiet sendte norsk ungdom i 1940 i felten med meget mangelfull trening – for å si det mildt – og med elendig utstyr og våpen.» Aftenposten 23.1.85. Dette er ingen innsender med NS-fortid.

Stortingsmann Sven Nielsen (H) interpellerte i Stortinget 10.3. 1939 om forsvarstvernets miserable situasjon i detalj og spurte hvad regjeringen aktet å gjøre.

Nygårds vold tok interpellasjonen meget unådig opp. Han hadde tidligere sagt at han ikke ville være med på nye bevilgninger til forsvar og nu fortsatte han: «Tror nogen her i salen at jeg kommer til å gi noget annet svar –, om de så holder disse debattene hver annen uke utover hele våren og sommeren?»

Han nektet å åpne «porten noget mer», helst ville han slå den igjen og «ta nøkkelen ut og så».

Den 3. mai var Nielsen fram på igjen og sa om hæren:

« . . . kommer våre avdelinger til å stå likeoverfor en moderne utstyrt fiende, med den utrustning vi har idag, da blir det i mange tilfeller våre soldaters lodd enten å la seg meie ned eller

(Forts. side 7)

Myter om krig og . . .

(Forts. fra side 6)

ta flukten. – Å sende vår vernepliktige ungdom i kamp uten tilstrekkelig øvelse, uten forsvarlig utstyr, det er intet mindre enn en forbrytelse, og ansvaret faller på dem som har sittet og idag sitter i Norges Storting.»

Den samme Nielsen tråtte inn i regjeringen den 9. april og blev vel dermed medskyldig i de kriminelle handlinger?

Siden helteglorien vel forutsetter visse moralske dimensjoner bør det kanhende også erindres at et par av heltene til Grimnes under rettsviket, i en sak med dødsstraff som utgang, avga beediget forklaring og erklærte at de ikke hadde sett den kapitulasjonsavtale som foran er omtalt.

Den blev senere funnet med deres påtegnning.

«Overfallet» er «historisk» i mange henseender.

1. Det er en sammenfatning av de faktiske begivenheter med relativt liten arvelig belastning fra den psykologiske krigføring.
2. Det er ikke uten en del tvilsomme historier.
3. Det er historisk i betydningen foreldet fordi det utelater en del vesentlige sider av historien hvor man idag «vet bedre».
4. Det er historisk i den forstand at det er historien slik den ser ut idag, og dermed vil bli

grunnlag for forskning i en historiefremstilling som er befengt med eftervirkningene av seierherrens oppgjør med sine fiender. Ikke bare er hevnmotivet dominerende, men like meget seierherrens behov for å bortlede oppmerksomheten fra egne feiltrinn og lempe ansvaret over på taperne.

Grimnes er omhyggelig med å påpeke at rettsvikets ofre har denne forfølgelse som motiv for sin stillingtagen til begivenhetene. Det skal ingen benekte. De utgjør imidlertid ingen maktgruppe som kan påvirke fremstillingen. De kan bare si sin mening.

Mot dem står offiserer som i misforstått lojalitet fortier sannheten og skal ta den med seg i graven.

Jurister som sviktet rettferdigheten.

«Historikere» som gjør propaganda til «historie» og tilpasset «historien» til rettsvikets behov.

Alle er de gisler av sin fortid.

Om det finnes noen lærdom å trekke av historien er det kanskje følgende: Seirens frukter er beruselse.

Nederlag tvinger til ettertanke.

Hvor bør man søke sannheten?

FAKSIMILE av: «NORGE I KRIG» bind 1.

Kapitulasjonen 10. juni

Det har vært to syn på den norske kapitulasjonen av 10. juni 1940.

Det ene synet går ut på at det bare var stridskreftene i Nord-Norge som nedla våpnene. Norge som stat var stadig krigførende, og den norske krigsmakten fortsatte sine operasjoner fra Storbritannia under Regjeringens ledelse. Ifølge det andre synet var kapitulasjonen total. Det var den samlede norske krigsmakt som nedla våpnene, og Norge som stat var ikke lenger krigførende. Nordmenn som fortsatte krigen i utlandet, førte den ikke på vegne av noen norsk stat.

Som så ofte er det synet på rettsoppgjøret etter krigen som påvirker de stridende oppfatningene. Dersom Norge ikke var i krig etter 10. juni, fantes det heller ingen «fiende». Men bistand til fienden var nettopp det som så mange ble dømt for under rettsoppgjøret. Det juridiske grunnlaget for en stor del av oppgjøret faller bort dersom Norge ikke var i krig etter 10. juni. Det er derfor først og fremst nordmenn som er blitt rammet av rettsoppgjøret, som har hevdet at kapitulasjonen var total. På faghistorisk og juridisk hold har det vært liten støtte for dette synet.

De som hevder at kapitulasjonen var total, har særlig festet seg ved at den tyske teksten til kapitulasjonsavtalen inneholder en setning om at «de samlede (ersamten) norske stridskrefter nedlegger våpnene». De som mener at kapitulasjonen var lokal, peker på at dette bare refererer til 6. divisjon som er nevnt i den foregående setningen i avtaleteksten. De poengterer også at kapitulasjonsavtalen var en rent militær avtale som trengtes for å ordne forholdene i Nord-Norge. Regjeringen som har det endelige ansvaret for krig og fred, inngikk ingen avtale om fred. Norge var derfor fortsatt i krig.

Selv om dette holder juridisk, har saken likevel en kompliserende politisk side. Under riksrådsforhandlingene sommeren 1940 desavuerte norske politikere Regjeringens krigslinje. Imidlertid kom det aldri til noe stortingsvedtak som uttrykte politikernes syn. Det formelle og konstitusjonelle grunnlaget for Regjeringen og dens krigføring ble derfor ikke röknet. Men det politiske grunnlaget var unektelig svakt i begynnelsen.